

Finlanteri hablaa espanjaa entistä enemmän

Ismo Söderling

Oletan, että yllä oleva otsake ei heti aukea lukijalle – joten autetaanpas lukijaa mäessä. Pertti Virtarannan maanmainion Amerikansuomen sanakirjan mukaan amerikansuomalainen on käyttänyt itsestään nimitystä ”finlanteri”. Sanan alkuperä on tietysti väännös sanasta ”Finlander”. Mutta entäs ’hablaaminen’? Sen tietää ainakin instituutin uusi työntekijä, tutkimusassistentti Heini Hartikainen, jonka pääaine yliopistossa oli espanjan kieli. Espanjaksi puhuminen on ’hablar’, amerikansuomeksi spiiikkaamista.

Väitänkö siis, että amerikansuomalaisista on tulossa espanjan kielen käyttäjiä? Väitän, ja väitteeni osittain perustan instituutissa esitelmöineen tohtori Mika Roinilan tuloksille. Mika esitelmöi instituutissa elokuussa amerikansuomalaisuuden nykytilasta. USA:n vuoden 2000 väestölaskennan mukaan reilut 500 000 maan kansalaista ilmoitti omaavansa suomalaiset juuret. Valtaosa heistä puhuu tietysti äidinkielenään englantia. Suomea käytti pääkielenään noin 30 000 henkeä ja espanjaakin peräti 6 000 henkeä. Mika Roinilan arvion mukaan espanjan kieli ohittaa amerikansuomalaisten keskuudessa suomen kielen noin 20 vuoden kuluessa. Asiaan vaikuttaa tietysti kaksi tekijää: ensinnäkin amerikansuomalaiset sulautuvat lopullisesti valtaväestöön, ja siten suomen kielen taitajia ei jatkossa juurikaan löydy. Toinen tekijä liittyy monikulttuuristen suhteiden lisääntymiseen.

Perehtykäämme siis USA:n väestötilastoihin. Niiden mukaan Yhdysvallat latinalaistuu kovaa vauhtia. Tähän on kaksi syytä: ensinnäkin kova muutto etelän espanjankielisistä maista, erityisesti Meksikosta muuttaa USA:n väestöllistä kirjoa huomattavasti. Toisaalta USA:ssa maahanmuuttajat synnyttävät lapsia oikein urakalla. Kun Yhdysvalloissa keskimääräinen synnytysten määrä naista kohden on kaksi, on vastaava luku esimerkiksi Meksikosta Yhdysvaltoihin tulleilla peräti 3,2 lasta. Latinalaisesta Amerikas-

ta muuttaneiden korkeampaan syntyvyyteen vaikuttaa moni seikka. Tiedämme, että Yhdysvalloissa lapsi saa syntyessään maan kansalaisuuden. Niinpä köyhät latinalaisamerikkalaiset – usein laittomina maahanmuuttajina – tuottavat laillisia jälkeläisiä synnyttäessään USA:ssa. Samalla perheet takaavat itselleen, ainakin tavalla tai toisella, taloudellisesti turvatumman tulevaisuuden.

Yhdysvaltojen väestöllinen muuntuminen on nopeaa. Maan väestö tilastoidaan meistä poiketen myös etnisyyden (ihonvärin) perusteella. Tällä hetkellä maan väestöstä on valkoisia eli lähinnä eurooppalais-taustaisia noin 70 %. Vuoteen 2050 mennessä heidän väestöosuutensa ennustetaan laskevan alle puoleen. Maa on siis kovien väestöllisten muutosten pyörteisissä. Siksi ei ole ihme, että sen osana myös amerikansuomalaiset muuttuvat väestöryhmänä. Perheisiin tulee miniöitä ja vävyjä uuden maahanmuuton myötä. Sen seurauksena tavat ja kielet muuttuvat.

Yhdysvaltoja on asutettu vasta reilut 300 vuotta, ja lähes kaikki asukkaat ovat ”tulleet jostakin”. Tämä prosessi on siis käynnissä edelleen. Ennustaminen on vaikeaa, mutta oletan ja uskon, että Yhdysvallat säilyy jatkossakin yksikielisenä maana. Toki kulttuurisia vivahteita tulee lisää, mutta nykyisin tunnettuun perusamerikkalaisuuteen liittyvät kulttuuriset piirteet säilynevät. Jatkossakin Coca-Cola on kansallisjuoma ja supersuuri maasturi kotirouvien ostoskärry.

Entä muuttuuko Suomi? Meillä on nyt reilut 200 000 maahanmuuttajataustaista ihmistä keskuudessamme. Pidän Thunder Bayn Finn Forum-konferenssissa toukokuussa esitelmän, jossa esittelin laskelmiani Suomen väestöllisestä tulevaisuudesta. Laskelmissani käytin pohjatietona viimeisimpiä Tilastokeskuksen väestöennusteita. Sain tulokseksi, että vuoteen 2040 mennessä maamme väkiluku kasvaisi 6,1 miljoonaan eli nykyisestä noin 750 000 hengen-

lä. Arvioin myös, että kasvusta kolmannes perustuu syntyvyyteen ja loput maahanmuuttoon. Eli maamme väestö kansainvälistyy myös kiihtyvällä vauhdilla. Edellyttäen tietysti, että ennuste pitää paikkansa. Sen tiedämme 30 vuoden kuluttua.

Vaikka me suomalaiset olemme höveliä¹ kansaa, niin uskon meidän jatkossakin puhuvan pääasiassa suomea. Tulevaisuudessa tätä lukiessaan joku saattaa hymähtäen todeta viroksi ”mida noorelt õpid, seda vanalt tead”. Kielet ovat rikkaus ja siten avain omaan sekä toisen kulttuuriin. Maahanmuutto muokkaa meitä kantasuomalaisiakin vääjämättä.

Itse olin aikoinaan pesäpallon valmentajakurssilla Sotkamossa, Suomen pesiksen pyhäkössä. Siellä taktikkaa opetti afrikkalaistaustainen maahanmuuttaja. Pääasiassa pohjalaisista koostunut kurssiväki katse-li aluksi opetusta hieman alta kulmain. Mutta voi sitä pulinaa ja oivaltamisen iloa illalla saunassa, kun keskustelimme päivän opetuksesta. En pidä ihmeenä, jos joskus tulevaisuudessa syöttäjä ottaa muutaman samba-askleen ja hablaa pari mantraa espanjaksi. Ne saattavat kummasti rentouttaa syöttötouhua.

¹ ruotsin hövlig = huomaavainen

Finlanders in America are more and more likely to habla español

Assistant Professor Mika Roinila visited our Institute in August. He held an interesting presentation about the changes that are taking place in what it means to be Finnish-American. According to the 2000 U.S. Census, slightly more than 500,000 American citizens reported having Finnish origins. The majority, naturally, speak English as their first language. About 30,000 reported using Finnish as their primary language, and 6,000 reported using Spanish. According to Mika Roinila, Spanish will overtake Finnish among Finnish-Americans in approximately 20 years. Two factors are at play here: first, Finnish-Americans are becoming fully integrated into the majority population, and there will be few Finnish-speakers in the future. The other factor has to do with multicultural relationships: in a growing number of Finnish-American families and households the new spouse, son-in-law or daughter-in-law speaks Spanish.

U.S. estimates show that the nation's ethnic makeup is changing, and the population with European origins will be in the minority by 2050. The reasons for this shift include strong immigration from Latin America as well as high birth rates among the new arrivals. It is likely though that English, Coca-Cola, and the over-size cars, otherwise known as mobile shopping carts, will continue to be part of American life.

Finland too is changing in terms of its population. This past May I held a presentation at the Finn Forum in Thunder Bay, Ontario, with a look at Finnish population projections. By 2040, the population of Finland will probably surpass 6 million, an increase of about 700,000 inhabitants. Of this growth, one-third is attributed to fertility and two-thirds to immigration. Finland now faces the important question of how it will be able to handle its encounter with the cultures of the new immigrants – without too many collisions. The same is true of the immigrants themselves, of course, in relation to the country's original population.

Let me offer a small example of a cultural encounter. Back in the day, I attended a coach training for pesäpallo (Finnish baseball) in Sotkamo, pesäpallo's holy sanctuary in Finland. The instructor teaching us game strategy was an immigrant of African background. At first, the mostly pohjalainen, Ostrobothnian crowd of participants viewed the instruction with some suspicion. But in the sauna at night, as we went over the day's lessons, our joy of discovery and the liveliness of our chatter had no bounds. I would see it as no great miracle if, someday, I saw a pesäpallo pitcher shimmying a little samba and uttering a few mantras en español. In fact, it might provide some welcome relief from that tense moment of throwing the first pitch.

Hyvää alkavaa Suomen syksyä kaikille lukijoillemme!